

Wiktor E. Łyszczak

Wojenne Monitory i Dzienniki Ustaw 1939-1940

Palestra 39/3-4(447-448), 176-184

1995

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Wiktor E. Łyszczak

Wojenne Monitory i Dzienniki Ustaw 1939–1940

Wspomnienie. 2 września 1939 roku odbyło się ostatnie posiedzenie Sejmu w wolnej Polsce. Otworzył je Marszałek Makowski, przemawiał Premier Sławoj-Składkowski i Wicemarszałek Wende. Uchwalono w trybie skróconym ustawę zezwalającą posłom i senatorom na ochotniczą służbę wojskową bez utraty mandatu i zmianę Regulaminu Sejmu, który od tej pory mógł działać w zmniejszonym (do 41 osób) składzie.

Dla przypomnienia. Monitor Polski Dziennik Urzędowy Rzeczypospolitej Polskiej informował, że „wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt” z orłem bez korony. Wydawcą była Polska Agencja Telegraficzna, redaktorem Tadeusz Święcki. Data 25 września 1939 r., nr 213. Następne numery mają już adres: Paryż, rue de Talleyrand.

29 września 1939 r. nosi datę **Monitor Polski nr 214–217** i zawiera następne Zarządzenie Prezydenta RP z datą 17 września 1939 roku (!) uchylające Zarządzenie z 17 września 1939 r. (!) o wyznaczeniu następcy Prezydenta RP w osobie Wieniawy-Długoszowskiego oraz wyznaczające tym razem następcą Władysława Raczkiewicza. Ambasador RP w Paryżu Juliusz Łukaszewicz zarządza (24 września) stawienie się obywateli polskich przebywających we Francji do służby w Armii Polskiej. Tam też w Dziale Nieurzędowym znajduje się list Wieniawy-Długoszowskiego z 27 września 1939 r., w którym Wieniawa zwraca się do Prezydenta o dymisję ze stanowiska Następcy Prezydenta RP, jak pisze: „W przekonaniu, że działam w interesie sprawy publicznej” – to jedyne uzasadnienie. Kancelaria Prezydenta wyjaśnia, że nominacja Wieniawy-Długoszowskiego wiązała się z najazdem Sowie-tów. Ambasador J. Łukaszewicz składa na łamach Monitora hołd bohaterom Warszawy, która po 22 dniach walki skapitulowała i jako przedstawiciel Prezydenta RP powiadomił, że powierzył „najstarszemu rangą generałowi wojsk polskich, obecnemu we Francji gen. dyw. Władysławowi Sikorskiemu zaszczytne zadanie czuwania nad tworzeniem Armii Polskiej we Francji”.

2 października 1939 r. ukazuje się **nr 218–219 Monitora**. Czytamy w nim: „Działo się to w Paryżu dnia 30 września 1939 r. W tym dniu Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej prof. Ignacy Mościcki złożył swój urząd. Wobec tego na zasadzie art. 24 ust. 1 i 2 Konstytucji urząd Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej objął Pan Władysław Raczkiewicz, b. Marszałek Senatu, wyznaczony na następcę Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej”.

Prezydent RP kieruje pismo do gen. dyw. Felicjana Sławoja-Składkowskiego zwalniające go z urzędu Prezesa Rady Ministrów, jak też wszystkich ministrów

jego rządu, a równocześnie mianuje gen. dywizji Władysława Sikorskiego Prezesem RM oraz ministrem Spraw Wojskowych, prof. dr. Stanisława Strońskiego mianuje ministrem i zastępcą Prezesa RM. Augusta Zalewskiego – ministrem Spraw Zagranicznych. Adamowi Kocowi powierza Ministerstwo Skarbu. W tym samym dniu, kiedy ukazał się Monitor, opublikowano informację, że Ignacy Mościcki złożył urząd Prezydenta. Jak wiadomo następcą został Władysław Raczkiewicz.

Zaprzysiężenie Prezydenta RP odbyło się w obecności gen. Wł. Sikorskiego, gen. Stanisława Burcharta-Bukackiego, dr. St. Łepkowskiego (Szef Kancelarii Prezydenta RP) po czym odprawiono mszę w Kościele Polskim w Paryżu i wysłano depesze do Ignacego Mościckiego, Prymasa Hłonda oraz do Ignacego Paderewskiego z prośbą o poparcie prac Rządu.

Dopiero w **nr 220 M.P. z 3 października 1939 r.** w Dziale Urzędowym znajdujemy Orędzie Prezydenta RP Ignacego Mościckiego z dnia 17 września 1939 roku z Kut o przeniesieniu siedziby Prezydenta RP „na terytorium jednego z państw sojusznicznych „oraz o najeździe „wschodniego sąsiada” na Polskę.

W cyt. nr 220 znajduje się też Zarządzenie Prezydenta RP o wyznaczeniu Bolesława Wieniawy-Długoszowskiego następcą Prezydenta RP „na wypadek opróżnienia się urzędu Prezydenta RP przed zawarciem pokoju” z równoczesnym uchynieniem takiego zarządzenia z **1 września 1939 r.** wyznaczającego jako następcę Edwarda Rydza-Śmigłego (M.P. nr 202, poz. 489 z 1939 r.). Monitor donosił, że 25 września 1939 r. przyjechali do Paryża Wieniawa-Długoszowski i Ambasador RP w Londynie Edward Raczyński.

221–228 nr M.P. zawiera m.in. zarządzenie Ministra Opieki Społecznej z **7 października 1939 r.** o pomocy dla uchodźców i pisma Prezydenta RP do Prezydenta Francji Alberta Lebruna i Ignacego Paderewskiego. Mamy też pierwsze komunikaty o pracach rządu, w tym głównie o budżecie. Tam też na przewodniczącego Komisji do „rejestracji faktów dotyczących przebiegu zdarzeń ostatnich miesięcy w Polsce” wyznaczono gen. br. Józefa Hallera a na członków Strońskiego i Ładosia.

W **nr. 229–231 z 16 października 1939 r.** znajduje się zarządzenie Prezydenta RP wyznaczające następcą Prezydenta RP gen. br. Kazimierza Sosnkowskiego.

Numer **232–244 Monitora** zawiera przedruk dekretu Prezydenta RP o amnestii (chodzi o przedruk z nr 100 Dziennika Ustaw RP).

9 września 1939 r. ukazał się **nr 245–251 Monitora**, a w nim zarządzenie Prezydenta RP z 2 listopada 1939 r. o rozwiązaniu Sejmu i Senatu oraz zwolnieniu Marszałka Rydza-Śmigłego ze stanowiska Naczelnego Wodza i Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych, z równoczesną nominacją na te stanowiska Władysława Sikorskiego. Nowy Naczelnny Wódz zwrócił się do Narodu z odezwą opublikowaną w tym Monitorze.

Nr 252–257 Monitora zawiera odezwę Władysława Sikorskiego do „żołnierza polskiego” oraz obwieszczenie Józefa Hallera w sprawie powierzonej mu Komisji. Zastępcą zostaje płk dypl. Izydor Modelski. Zamieszczono też wezwanie do wszystkich posiadających wiadomości lub dokumenty dotyczące ostatnich zdarzeń

w Polsce, aby przedłożyli je w biurze Komisji Rejestracyjnej w Konsulacie Generalnym w Paryżu.

W nr 258–267 Monitora ukazującego się w Angers (28 listopada 1939 r.) opublikowano nast. komunikat: „Przeniesienie siedziby Rządu Polskiego do Angers. Rząd Francuski w uznaniu pełnej suwerenności Rządu Polskiego wyraził swą zgodę na utworzenie prowizorycznej siedziby Rządu Polskiego we Francji w Angers i w tym celu przyznał wszystkie prawa eksterytorialności budynkom zajmowanym przez władze i urzędy polskie oraz Członkom Rządu i personelowi urzędniczemu. Dokonano też nominacji do NTA. Przewodniczącym został Graliński, a zastępcami zostali: dr Bronisław Hełczyński (z sekcją prawa międzynarodowego prywatnego) i mec. Zygmunt Nagórski (z sekcją prawa międzynarodowego publicznego). Członkami: mec. Wacław Bitner, mec. dr Herman Lieberman (sekcja prawa polskiego), dr Władysław Kulski i dr Mieczysław Szerer. Sekretarzem generalnym został dr Władysław Kulski”.

We wtorek 21 listopada 1939 roku Rząd Polski przeniósł się oficjalnie do nowej siedziby w Angers. W czwartek 23 listopada 1939 r. odbyło się pierwsze w Angers posiedzenie Rządu Polskiego, które otworzył Władysław Sikorski. Na tym właśnie posiedzeniu m.in. omówiono „przejmujące grozą okrucieństwa popełniane przez Niemców w Polsce”.

1 grudnia 1939 r. (M.P. 268–270) Prezydent RP zarządził co następuje: „Dnia 2 listopada 1939 roku rozwiązałem Sejm i Senat. Wybory do nowych Izb Ustawodawczych powinny być zarządzane w ciągu 30 dni od ich rozwiązania, a głosowanie winno się odbyć nie później niż 60. dnia po zarządzaniu wyborów. Siła wyższa uniemożliwiła jednak przeprowadzenie wyborów w tym terminie. Na podstawie art. 32 pkt 4 i 5 Ustawy Konstytucyjnej zarządzam przeto nowe wybory do Sejmu i Senatu z tym, że głosowanie do Sejmu odbędzie się w przedostatnią, a do Senatu w ostatnią niedzielę 60. dni liczonych od chwili ustania działania siły wyższej. Wybory miały się odbyć na zasadzie nowej demokratycznej ordynacji wyborczej, która miała umożliwić najszerszym warstwom udział w wyborach i pozwolić Narodowi Polskiemu na powzięcie swobodnej decyzji o dalszych swych losach”. Podpisał Prezydent RP Władysław Raczkiewicz.

Delegat Cywilny Ambasady RP w Paryżu ds. wojskowych ogłasza utworzenie stałej komisji poborowych dla Paryża i Departamentu Sekwany. Chodziło o obywateli polskich z roczników 1894–1922.

Odnotujmy, że w M.P. nr 271–276 znajduje się przemówienie Prezydenta RP w którym m.in. zwracając uwagę na los Warszawy powiedział: „Umożliwiłaś nam ponadto udaremnienie nieprzyjacielowi dywersji, skierowanej przeciwko ciągłości istnienia naszego Państwa przez to, że nim wraza przemoc wkroczyła w Twoje mury, zdążyliśmy utworzyć we Francji Rząd Rzeczypospolitej zdolny do prowadzenia nadal wojny koalicyjnej w wykonaniu naszych przymierzy”.

19 grudnia 1939 r. w M.P. nr 277–284 w Dziale Urzędowym znajduje się deklaracja ideowa Rządu Polskiego skierowana do ogółu społeczeństwa w Kraju. W deklaracji tej zapowiadano rzetelne przedstawicielstwo narodowe wybrane

w uczciwych wyborach oraz zapewnić, że ze swej strony Rząd uczyni wszystko, ażeby raz na zawsze uniemożliwić nawrót do tych stosunków, które doprowadziły Polskę na skraj przepaści. Sądzę, że pełny tekst tej deklaracji powinien być upowszechniony w całości.

23 grudnia 1939 r. w M.P. nr 285–288 znajduje się uchwała Rady Ministrów o zbrodniach niemieckich. Kończy się ona w sposób następujący: Po zwycięskiej wojnie Państwo Polskie zastosuje za niewinne ofiary polskie retorsje wobec Niemców i to zwłaszcza ich sfer kierowniczych.

Monitor Polski nr 289–292 z 30 grudnia 1939 r. jest ostatnim w tym roku. Pragnę odnotować bardzo charakterystyczny okólnik Prezesa RM gen. Władysława Sikorskiego z dnia 28 grudnia 1939 r. w sprawie należytego funkcjonowania aparatu państwowego. Premier wzywa do zaniechania sporów kompetencyjnych i zadrażnień personalnych. Premier wskazuje, że „nie czas dzisiaj na animozje, ani choćby najbardziej uzasadnione ambicje osobiste. W rozkazie oficerskim – głosi okólnik – z 24 listopada 1939 r. zaznaczyłem, że każdy oficer powinien być przygotowany na zdanie służby wojskowej zdolniejszemu lub bardziej kompetentnemu koledze. Sprawa jest ważna i zasadnicza. Wielka część pracy ogólnej daje już rezultaty – lecz wciąż jeszcze poważna cześć tej pracy idzie na jałowe tarcia wewnętrzne i nie uzgodnione, a czasem wprost sprzeczne wysiłki (...) Jako szef Rządu będę szedł wyraźnie po linii usuwania ludzi, którzy do tych wytycznych zastosować się nie zechcą lub nie potrafią” – kończy Prezes RM i Naczelny Wódz swój okólnik.

W cyt. Monitorze znajdują się świąteczne przemówienia Prezydenta RP, Prezesa Rady Ministrów i bp Gawliny. Miały one jeden cel – podtrzymanie wiary w zwycięstwo.

Wojna weszła w nowy 1940 rok.

5 stycznia 1940 roku w nr. 1–4 (poz. 1) znajduje się rozkaz noworoczny Naczelnego Wodza do wojsk lądowych, lotniczych i marynarki, w którym m.in. czytamy: „na razie wstrzymuję wszystkie awanse – nawet uzasadnione posunięcia wyrównawcze – od siebie samego poczynając”.

Opuszczam przemówienie Naczelnego Wodza do członków Rządu, kończące się słowami: „Stwierdzam z radością, że najbliżsi moi współpracownicy (...) rozumieją te zasady (...) niedopuszczając do odrodzenia się rządów kliki”. Czytelnikowi wyjaśniam, że chodziło o zarzuty pod adresem przedwojennych rządów i zasadę: właściwy człowiek na właściwym miejscu.

Równocześnie następuje reorganizacja Wydziału Prawnego URM, który zostaje podporządkowany Prokuraturze Generalnej. Wydziałowi temu powierzono współpracę w sprawach prawnych z innymi ministerstwami i Radą Narodową.

Odnotujmy: w **nr 5–7 z 10 stycznia 1940 r.** mamy Komunikat MSZ, że Rząd ma zamiar wydać tzw. Zieloną Księgę zawierającą „zbiór dokumentów dyplomatycznych polskich, ustalających pełną odpowiedzialność Hitlera za wywołanie obecnej wojny”. Ocenie miała podlegać historia wypadków od podpisania przez Marsz. Piłsudskiego i Hitlera paktu o nieagresji w 1934 roku.

Dziennik Ustaw R.P. nr 100 ukazał się jako pierwszy z datą 31 października 1939 roku wydany w Paryżu na emigracji. Instytut Historyczny im. gen. Sikorskiego potwierdza, że był to pierwszy emigracyjny numer. Pozycja 1000 zawiera dekret Prezydenta RP z 31 października 1939 r. o amnestii dla b. więźniów brzeskich. W art. 1 czytamy: „Celem zatarcia rozterek przeszłości oraz dokonania pełnego zjednoczenia narodowego udziela się pełnej amnestii b. posłom skazanym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie 13 stycznia 1932 r. L.VIII.1.K.471/31, zatwierdzonym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 20 lipca 1933 r.: Wincentowi Witosowi, Kazimierzowi Bagińskiemu, Norbertowi Barlickiemu, Adamowi Ciołkoszowi, Stanisławowi Dubois, Władysławowi Kiernikowi, Hermanowi Liebermanowi, Mieczysławowi Mostkowi, Adamowi Pragierowi i Józefowi Putkowi”. Podpisał Prezydent RP Władysław Raczkiewicz.

Poz. 1001 zawiera dekret z 20 października 1939 r. udzielający bezpłatnych urlopów urzędnikom państwowym, sędziom, prokuratorom itd., którzy opuścili Kraj w związku z toczącą się wojną.

Dziennik Ustaw 102 ukazał się w Angers i nosi datę **2 grudnia 1939 roku**. Dziennik zawiera dekret Prezydenta RP z 30 listopada 1939 r. o unieważnieniu aktów prawnych władz okupacyjnych w Polsce. Art. 1 stanowi, że „zgodnie z postanowieniami IV Konwencji Haskiej z 1907 roku o Prawach i Zwyczajach Wojny Lądowej wszelkie akty prawne i zarządzenia władz okupujących terytorium Państwa Polskiego, jeżeli wykraczają poza granice tymczasowej administracji okupowanym terytorium są nieważne i niebyłe”. Dotyczyło to w szczególności „przenoszenia, obciążania, ścieśniania lub ograniczania pod jakąkolwiek inną nazwą prawa własności”, tytułów prawnych, nabytych przez jakąkolwiek osobę fizyczną lub prawną do jakiegokolwiek mienia w drodze umów lub wykorzystania przepisów przymusowych. W art. 8 dekret przewidywał, że obywatel polski, który dobrowolnie będzie pomagał władzom okupacyjnym w wykonywaniu aktów (które uważa się za nieważne i niebyłe) podlega karze do 10 lat więzienia oraz grzywnie lub konfiskacie mienia.

Cytując ten dekret nie komentuję jego treści, tak jak i wielu innych. Moim zadaniem jest przekazanie wiedzy o niektórych aktach prawnych naszego Rządu, aby nie uległy zapomnieniu.

Takim nie do komentowania dekretem (nie będę powtarzał, że chodzi o dekrety Prezydenta RP, gdyż nikt inny nie miał takiego uprawnienia) jest dekret z **30 listopada 1939 r. (Dz. U.R.P. nr 103, poz. 1007)** o odpowiedzialności oficerów za działalność w czasie kampanii wojennej 1939 r. Odpowiedzialność ta dotyczyła w szczególności zarzutu „opuszczenia swej jednostki, zaniedbania obowiązków dowódcy, zaprzepaszczenia sprzętu wojennego, przywłaszczenia mienia państwowego”. W tym celu został utworzony Wojskowy Trybunał Orzekający z siedzibą w miejscu pobytu Ministerstwa Spraw Wojskowych. Orzeczenia Trybunału miały być ostateczne, a rozprawy tajne. Trybunał albo zwalniał od zarzutu, albo przekazywał sprawę sądowi, jeżeli uznał, że czyn nosił znamiona przestępstwa, względnie oficerskiemu sądowi honorowemu, jeżeli czyn stanowił naruszenie honoru oficers-

kiego. Trybunał mógł też orzec, że oficer nie może pełnić czynnej służby wojskowej. Sprawa odpowiedzialności oficerów wróci po klęsce Francji.

Dz.U.R.P. nr 104 z 11 grudnia 1939 r. zawiera tylko jedną pozycję: dekret z 9 grudnia 1939 r. (poz. 1008) o powołaniu Rady Narodowej. Jednolity tekst (po zmianach) ukazał się w Dz.U. Nr 8, poz. 22 z 1940 r. (załączam kserokopię tego dekretu).

DZIENNIK USTAW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
Angres, dnia 11 grudnia 1939 r. Nr 104

DEKRET PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

Poz.: 1008 – z dnia 9 grudnia 1939 r. o powołaniu Rady Narodowej str. 2010

1008

DEKRET PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

Z DNIA 9 GRUDNIA 1939 R.

o powołaniu Rady Narodowej.

Na podstawie art. 79 ust. (2) ustawy konstytucyjnej stanowią, co następuje:

Art. 1.

Na czas trwania wyjątkowych okoliczności, wywołanych wojną, powołuję Radę Narodową, jako organ doradczy Prezydenta Rzeczypospolitej i Rządu.

Art. 2.

Prezydent Rzeczypospolitej zwołuje, otwiera i zamyka sesję Rady Narodowej.

Art. 3.

(1) Rada Narodowa wydawać będzie opinię we wszystkich wniesionych przez Rząd na jej sesję sprawach.

(2) Rząd wnosić będzie w szczególności na sesję Rady Narodowej budżet państwowy.

Opinie swe wyrażać może Rada Narodowa również w postaci wniosków dotyczących potrzeby wydania odpowiednich dekretów i rozporządzeń.

Art. 4.

Rada Narodowa może zarówno na wniosek Rządu, jak z własnej inicjatywy, opracowywać zagadnienia przyszłego ustroju państwa, zwłaszcza ordynacji wyborczej do Izb Ustawodawczych.

Art. 5.

Rada Narodowa składa się najmniej

z dwunastu, najwyżej z dwudziestu czterech członków mianowanych przez Prezydenta Rzeczypospolitej na wniosek Prezesa Rady Ministrów.

Art. 6.

Siedzibą Rady Narodowej jest siedziba Rządu. Rada Narodowa może jednak odbywać posiedzenia również w innych miejscowościach na podstawie zarządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej, wydanego na wniosek Prezesa Rady Ministrów.

Art. 7.

Członkowie Rady Narodowej wybierają ze swego grona przewodniczącego i dwóch wiceprzewodniczących oraz sekretarza.

Art. 8.

Rada Narodowa opracuje regulamin dotyczący jej czynności. Regulamin ten wejdzie w życie po zatwierdzeniu go przez Prezydenta Rzeczypospolitej.

Art. 9.

Uchwały Rady Narodowej zapadają zwykłą większością głosów przy udziale co najmniej dwóch trzecich ogólnej liczby członków.

Art. 10.

Członkowie Rady Narodowej składają na ręce Prezydenta Rzeczypospolitej przyrzeczenie zgodnego z sumieniem pełnienia swych obowiązków.

Art. 11.

Wydatki, związane ze sprawowaniem funkcji członków Rady Narodowej, zostaną na wniosek Rządu określone dekretem Prezydenta Rzeczypospolitej.

Art. 12.

(1) Ministrowie, Podsekretarze Stanu, urzędnicy i funkcjonariusze państwowi oraz wojskowi w służbie czynnej nie mogą być jednocześnie członkami Rady Narodowej.

(2) Członkowie Rządu mogą brać udział w posiedzeniach Rady Narodowej, jednak bez prawa głosowania.

Art. 13.

Prezydent Rzeczypospolitej może w każdym czasie na wniosek Prezesa Rady Ministrów rozwiązać Radę Narodową w umotywowanym zarządzeniu.

Art. 14.

Wykonanie niniejszego dekretu powierza się Prezesowi Rady Ministrów.

Art. 15.

Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej:
Władysław Raczkiewicz

Prezes Rady Ministrów:
Sikorski

Prawników zapewne zainteresuje dekret z **21 lutego 1940 r. (Dz.U.R.P. nr 4, poz. 9)** o wstrzymaniu i zawieszeniu biegu terminów. (Począwszy od nr 1 z 22 stycznia 1940 r. siedzibą redakcji Dziennika Ustaw stało się Angers.) Cytowany dekret ustalał, że od 1 września 1939 roku zostaje zawieszony bieg terminów przewidzianych we wszystkich ustawach, dekretach, rozporządzeniach i zarządzeniach na całym obszarze Polski, a w tym terminy przedawnienia i prekluzji, a także zasiedzenia...

W poz. 10 znajduje się dekret z 26 lutego 1940 r. o zarządzaniu i rozporządzaniu mieniem polskim za granicą.

Dz.U.R.P. nr 5 zawiera Dekret o Kontroli Państwowej, powołanej do „rewizji dochodów i wydatków Państwa oraz jego stanu majątkowego. Art. 3. wskazuje, że „w miarę uznania Rządu Kontrola Państwowa może być również powołana do rewizji finansowej gospodarki ciał samorządowych oraz instytucji, zakładów, fundacji, stowarzyszeń i spółek działających przy udziale finansowym Skarbu Państwa lub pod jego gwarancją”. Odnotujmy, że w art. 8. dekretu znajduje się zakaz zajmowania innych urzędów przez pracowników Kontroli Państwowej, uczestniczenia w zarządzie, radzie nadzorczej lub zawiadowczej przedsiębiorstw obliczonych na zysk. Zwracam uwagę, że dekret nie określa procentu udziału finansowego Skarbu Państwa.

W dekrecie z **9 marca 1940 r. (Dz.U.R.P. nr 7, poz. 17)** o zabezpieczeniu praw utraconych tytułów na okaziciela przewidywano możliwość zachowania i zabezpieczenia tych praw w drodze wniesienia podania do Ministerstwa Skarbu.

7 października 1939 r. ukazało się Rozporządzenie Prezydenta RP o służbie wojskowej podoficerów i szeregowców. W **Dz.U.R.P. nr 9, poz. 24**, znajduje się jednolity tekst tego Rozporządzenia (Obwieszczenie M.S. Wojskowych z 15 kwietnia 1940 r.), z którego zacytuje jedynie rozwiązanie przysięgi wojskowej. W art. 4. dzieli się treść tej przysięgi na trzy części: dla chrześcijan – „Przysięgam Panu Bogu Wszchemogącemu w Trójcy Świętej Jedynemu być wiernym Ojczyźnie” i zakończonej słowami „Tak mi dopomóż Bóg i Święta Syna Jego męka. Amen”; dla niechrześcijan rozpoczynało się słowami – „Przysięgam Bogu Wszchemogącemu być wiernym Ojczyźnie” a zakończonej słowami: „Tak mi dopomóż Bóg. Amen”; i dla muzułmanów – „Przysięgam Panu Bogu Jedynemu być wiernym Ojczyźnie” i zakończonej słowami: „Wałlahi, Billahi, Tałłachi. Amen”.

Ostatnim numerem **Dziennika Ustaw R.P. we Francji jest nr 10 z 30 maja 1940 roku**. W tym Dzienniku po poz. 25 znajduje się dekret z 13 kwietnia 1940 r. w sprawie ochrony praw autorskich obywateli polskich poza obszarem Państwa i dekret z 30 maja 1940 r. (poz. 27) o powołaniu Komisji w związku z wynikiem kampanii wojennej 1939 roku. Komisja ta miała zebrać dowody dot. odpowiedzialności za wynik kampanii i „zapewnienia tym sposobem należytego wymiaru sprawiedliwości w przyszłości”. Komisja miała działać według k.p.k. z 19 marca 1928 roku. Art. 7. dekretu stanowił, że kto wbrew k.p.k. odmawia stawiennictwa, złożenia zeznania lub przysięgi, wydania dokumentu, przedstawienia dowodu „ulega karze od 2 lat więzienia lub aresztu”. Co jednak ważniejsze (ust. 2) uznano, że

pociągnięcie do odpowiedzialności karnej nastąpi po wznowieniu działalności sądownictwa Rzeczypospolitej. Właściwym miał być Sąd Okręgowy ostatniego miejsca zamieszkania obwinionego, w innym zaś wypadku Sąd Okręgowy w Warszawie.

Wkrótce, bo **22 lipca 1940 roku**, ukazał się **nr 11 Dziennika Ustaw RP** w Londynie. Francja znalazła się pod okupacją Hitlera. Żołnierz powędrował do Anglii, by nadal walczyć o swój Kraj.